

Statsbudsjettet for 2024: Fremtidsrettet mediepolitikk er nødvendig

Introduksjon

Et levende demokrati er helt avhengig av frie og uavhengige medier. Redaktørstyrte medier er sentrale for tilliten i samfunnet, og er den viktigste motvekten mot den økende strømmen av feilinformasjon, desinformasjon og påvirkningsforsøk.

For å sikre de norske redaktørstyrte mediernes samfunnsrolle må mediepolitikken være forutsigbar, fremtidsrettet og understøtte innovasjon og utvikling.

Medievanene endrer seg raskt, og spesielt yngre brukere er vant til og forventer formidling gjennom lyd og levende bilder. Med kunstig intelligens får mediene nye muligheter til å nå frem med den samme journalistikken i ulike formater, journalistikken kan oversettes mellom ulike formater - lyd, video og tekst og stillbilder - ved hjelp av teknologi. Rammebetingelsene må reflektere denne utviklingen.

Mediepolitikk omfatter mer enn mediestøtten. Vi vil derfor også kommentere moms fritaket for nyhetsmedier og distribusjonsanbudet.

Om mediestøtten i forslaget for 2024

Mediestøtten i kap. 335 foreslås videreført på samme nivå, med prisjustering på 3,8 prosent. De siste årene er støtten til de minste avisene økt. Det har MBL støttet.

Den senere tiden er flere aviser kommet inn i produksjonstilskuddsordningen, som følge av etablering av nr. 2-aviser flere steder. Enkelte aviser endrer også innholdet og flyttes til nr. 2-kategorien. Dette er positivt for mediemangfoldet, men når produksjonstilskuddet ikke gis en reell økning synker støttebeløpet til nr. 2-aviser. Flere nr. 2-aviser får en reduksjon på nesten 2 mill. kr i 2023. Dette videreføres i 2024, og burde vært kompensert gjennom økt bevilgning.

Produksjonstilskuddet er viktig for å sikre mediemangfoldet, men ordningen oppleves i dag som uforutsigbar. MBL har derfor foreslått at produksjonstilskuddet gjøres rettighetsbasert.

Vi viser også til at lønnsveksten er beregnet til 4,9 prosent, og at de fireårige styringssignalene sier den direkte mediestøtten skal "justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst". En differanse på en prosent justering vil utgjøre mer enn fire mill. kr for produksjonstilskuddet.

Momsfritaket for nyhetsmedier

Momsfritaket har en lang historie og norske politikere har alltid slått ring om prinsippet om å ikke avgiftsbelegge det frie ord. Den medieteknologiske revolusjonen som har skjedd innebærer at det som var de trykte avisenes demokratiske rolle både kan og må løses på mange plattformer og med mange formater. Denne medieutviklingen var også bakgrunnen for at et samlet Storting gjorde fritaket plattformnøytralt fra 2016.

I statsbudsjett 2023 ble det plattformnøytrale moms fritaket for nyhetsmedier endret. Fritaket for elektroniske nyhetstjenester (mval. § 6-2) ble fjernet. Dette ble møtt med unison kritikk fra bransjen, og Stortinget ba regjeringen om å følge opp saken og "vurdere tiltak for å sikre at lokal- og regionaviser ikke får begrensninger i mulighet til produksjon av video og lyd gjennom mva.-endringene".

I forslaget til statsbudsjett 2024 foreslår regjeringen en justering i moms fritaket for aviser. Nyheter kun i lyd eller levende bilder får dermed ikke tilbake moms fritak. For avisene åpnes det for mer bruk av lyd og levende bilder, men det er *ikke* sikret at avisene *ikke får begrensninger* jfr. anmodningsvedtaket, og det grunnleggende problemet løses ikke. Konkret endres lovteksten fra at

en avis *“i hovedsak må inneholde tekst eller stillbilder”*, til at den *“har et overveiende innhold av tekst eller stillbilder”*. Finansdepartementet understreker også at *“hovedformålet til avisen må likevel fortsatt være å produsere nyhet- og aktualitetsstoff i form av tekst eller stillbilder”*.

Dersom regjeringens forslag blir stående, vil TV 2 Nyheter være det eneste norske nyhetstilbudet som ikke er omfattet av momsfristak. Dette vil få store konsekvenser for TV 2s evne til å tilby nyhetsjournalistikk til sitt publikum.

Forslaget til justering fra regjeringen er verken prinsipielt eller fremtidsrettet, og må forbedres. Abonnement på nyhetsmedier er fritatt fordi det journalistiske innholdet har stor betydning for demokratiet. Dette prinsippet må også gjelde om innholdet formidles i video, tekst, stillbilder, lyd eller i ulike kombinasjoner. Dette prinsipielle utgangspunktet har vært en suksess og avgjørende for at norske medier er blant de som har lyktes best i verden med digitalisering.

Det er et paradoks at et brukerbetalt nyhetsprodukt, kun basert på de unges medievaner, ville måtte være så tydelig basert på lyd og levende bilder at det hadde falt utenfor regjeringens utforming av momsfristaket. Med kunstig intelligens får mediene nye muligheter til å nå frem med den samme journalistikken i ulike formater, hvor teknologien kan oversette mellom ulike formater som lyd, video og tekst og stillbilder.

Ved å knytte fritaket til tekst og stillbilder, begrenses avisenes muligheter og det skapes usikkerhet om rekkevidden av fritaket. Medieøkonomien er skjør, og fremtiden blir krevende. Å investere tid og penger i å nå ut til unge, treffe nye medievaner og utnytte ny teknologi, er risikabelt og dyrt, selv uten en risiko for å falle utenfor momsfristaket. Dette gjelder særlig for de mindre mediehusene. Blir dette forslaget stående, vil norske nyhetsmedier være dårligere rustet i kampen mot de globale teknologigigantene, og det blir mer krevende å sikre medienes samfunnsrolle.

Distribusjonsanbud

Da postloven ble endret og Postens omdelingsfrekvens ble 2,5 dager per uke ga Stortinget klart uttrykk for at alle, uansett hvor de bor, skal kunne motta papiravis på lik linje med de som bor sentralt. Det er utgangspunktet for de to distribusjonsavtalene basert på anbud som løper frem til sommeren 2024.

Det er svært positivt at Samferdselsdepartementet skal utlyse nye anbud gjeldende fra sommeren 2024. Det er viktig at disse avtalene er mest mulig fleksible, slik at nye abonnenter innenfor anbudsgeografien kan få levert avis gjennom anbudene, og at det er mulig å justere geografisk område som omfattes.